

Linda-Mari Väli
MTÜ Eesti Metsa Abiks
lindamari@eestimetsaabiks.ee

Teie 19.03.2021

Meie 15.04.2021 nr 15-3/21/1310-2

Vastus pöördumisele seoses riigimetsade uuendusraiate mahtudega

Austatud proua Väli

Täname pöördumise eest! Puudutate selles riigimetsade majandamist asustusüksuste lähedal ning sellega seonduvat uuendatud kaasamise korda. Vastame Teie esitatud küsimustele järgnevalt.

1) Kes määrab riigimetsa uuendusraiate mahu ja millele tuginetakse selle määramisel?

Metsaseaduse § 45 lõike 1 kohaselt kuulub riigimetsa kasutusõigus riigimetsa majandajatele. Sama paragrahvi lõike 5 alusel määrab keskkonnaminister igal aastal metsa majandavale riigimetsa majandajale järgneva viie aasta optimaalse uuendusraie pindala, sealhulgas männikute, kuusikute, kaasikute ja haavikute pindala puuliikide viisi. Sellekohase määruse koostamise aluseks on riigimetsa majandajate esitatud taotlused, mis kooskõlastatakse Keskkonnaagentuuriga lähtuvalt metsaseaduse § 45 lõikest 6. Keskkonnaagentuur kontrollib taotluse vastavust metsa korraldamise juhendile (§ 19). Uuendusraiate pindala kujuneb seega metsa olemi baasil, kuivõrd arvutustes arvestatakse kitsendusteta majandatava metsa ja kitsendustega metsa, kus on lubatud uuendusraie, pindalaga. Arvestatakse selliste puistute puuliigilist ja vanuselist jagunemist. Riigimetsa majandamine lähtub aga pikemaajalisest vaatest, sest metsaseadus (§ 43 lõige 1¹) kohustab riigimetsa valitsejat koostama tema valitseda olevate metsade jaoks iga kümne aasta kohta metsamajandamiskavad. Riigimetsa Majandamise Keskuse tegevust planeerib ning juhtimist korraldab nõukogu (§ 49).

2) Kas on õigustatud, et uuendusraiate maht raiutakse täis asustusüksuse lähedaste metsade arvelt, mille mõjuväljas elavate inimeste ootused pole suunatud mitte riigimetsale seatud uuendusraiate mahu täitmisele, vaid puhke- ja kaitsemetsade funktsioonide hoidmisele? Miks?

Asustusüksuste lähedal asuvate riigimetsade puhul on riigimetsa majandaja kohustatud metsamajandamise tööde planeerimisse kaasama kohaliku kogukonna või elanikud (metsaseadus § 43 lõige 9). Juhul, kui mets jääb planeeringuga linna kui asustusüksuse rohealaks määratud alale, siis tuleb kavandatav raie lisaks kooskõlastada kohaliku omavalitsusega enne metsateatise esitamist (metsaseadus § 49 lõige 3). Üheks täiendavaks võimalikuks viisiks inimeste ootuste täpsemaks fikseerimiseks maa-alade kasutamise osas on koostatavad kohalike omavalitsuste üldplaneeringud. Puhkeotstarbelise ruumilise arengu kavandamiseks on kohalikul omavalitsusel planeerimisseaduse alusel võimalik määrata huvipakkuvad puhke- ja virgestusalade asukohad ja määrata nendest tekkivad kitsendused (§ 75 lõike 1 punkt 20). Üldplaneeringute ülesanded, mis võivad ka metsi puudutada, ei piirdu sealjuures üksnes puhkeotstarbeliste funktsioonidega. Tegemist on täiendava võimalusega saavutada kokkuleppeid maa omaniku või haldaja ning läheduses elavate inimeste ja kohaliku omavalitsuse vahel. Sealjuures ei võta üldplaneeringu kehtestamine ära

võimalust, konkreetsete inimesi huvitavate objektide või alade osas, sõlmida hilisemaid ja täiendavaid omavahelisi kokkuleppeid.

Asustusüksuste lähedastes metsades tehtavate raiete osakaalu kogu uuendusraiate mahust oskab välja tuua riigimetsa majandaja. Kindlasti ei ole mahtude täitmine mingite konkreetsete metsa-alade nõ arvelt mingi eesmärk omaette. Mistahes raiete kavandamisel on aluseks ennekõike metsakasvatustlik vajadus, puistu olem jms. Sealjuures tuleb lähtuvalt säästva metsanduse põhimõtetest metsa pikaajalisel majandamisel arvestada erinevate metsa funktsioonidega. Olemasolev õiguslik raamistik (näiteks metsaseadus) ning erinevad muud protsessid (näiteks üldplaneeringute koostamine) aitab leida tasakaalustatud ning eri huve arvestavaid lahendusi.

3) Kas Teie hinnangul pole tegemist näilise kaasamise süsteemiga, kui inimestele võimaldatakse kaasa rääkimist vaid nõ kosmeetiliste otsuste tegemiste juures, mis puudutavad raielankide paiknemist, säilikuude välja valimist jms, võimaldamata samas kaasa rääkimist kohalike elanikke kõige rohkem puudutavas küsimuses ehk selles, kas ja kui suures ulatuses nende kodumetsades uuendusraieid tehakse? Miks?

Metsaseaduse (MS) § 43 lõike 9 kohaselt on riigimetsa majandajal kohustus kaasata asustusüksuse lähedal asuva metsa majandamisel metsamajandamise tööde planeerimisse kohaliku kogukonna või elanikud. See säte hakkas kehtima 1. septembril 2017. Muudatus tulenes asjaolust, et mets on kohalik elukeskkond mitte ainult elusloodusele vaid ka kohalikele elanikele, kes kasutavad metsa pakutavaid avalikke hüvesid. Seadusemuudatuse teiseks lugemiseks koostatud seletuskirjas on selgitatud, et igaühel võiks olla õigus teada, milliseid muutusi tema kodulähedases riigimetsas kavandatakse. Kaasamise kaudu peaks RMK arvestama võimalusel kohalike kogukondade seisukohtadega.

Nagu töömehe küsimuse 2 vastuse all välja, on Eesti seadusandlikus raamistikus üsna palju selliseid sätteid, mis annavad huvitatud isikutele võimaluse kaasa rääkida maaomandi kasutamise üle olemata selle maa omanikud ja kandmata omanikule seadusega pandavaid kohustusi. Kõik need erinevad võimalused sh kõrgendatud avaliku huviga alade määramine ja selle käigus läbiviidav kaasamine on selleks olulised meetmed. Arvestades kõiki asjaolusid ei pea me kõrgendatud avaliku huviga metsaala ulatuse ja paiknemise, metsaalal asuvate objektide (näiteks rajad) või metsaala kasutusviiside säilitamise, raiealade paiknemise, väljanägemise või töödeks sobiva aja teemasid kosmeetilisteks või marginaalseteks, mille osas riigimetsa majandaja ettepanekuid ootab. Kaasamist ei saa pidada näiliseks olukorras, kus riigimetsa majandaja peab hindama ning järgima kõikide tehtavate ettepanekute juures muuhulgas nende kooskõla kehtivate normide ja metsa pikaajalise kasvatamise ja kasutamise võimalustega.

Peame siiski oluliseks, et kaasamise protsessides sünniks kokkulepped Riigimetsa Majandamise Keskuse ja kohalike elanike vahel. Enne metsatöödega alustamist peavad vastavad kokkulepped sõlmitud olema ning arvestama maksimaalselt nii erinevate osapoolte huve, kui ka olema kooskõlas kehtivate õigusaktidega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Tõnis Mölder
Minister

Teadmiseks: Riigimetsa Majandamise Keskus

Priit Põllumäe, 626 0749
priit.pollumae@envir.ee